

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben hához hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV., Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetések árszabály szerint.

Az iparkamarák és az adóreform.

Az új adótörvény-tervezet elkészítése után a hazai iparkamarák felhívást kaptak arra, hogy nézeteiket, véleményeiket s esetleges módosítási javaslataikat kellőképp megindokolva a kormányhoz terjesszék fel, hogy indokolt véleményeik tekintetbe vételével a kellő javítások a törvény parlamenti tárgyalása előtt eszközölhetők legyenek. Sok reményt fűztünk a kormánynak ezen lépéséhez, mert azt hittük, hogy az érdekeltek meghallgatása, sérelmeik felsorolása egy emberileg tökéletes törvény szankcionálását fogja eredményezni. Sajnos, nem így történt. A multkoriban tartott ankétán, melyen az iparkamarai titkárok s a kormány megbízottai tanácskoztak a törvény-tervezet felett, a titkárok egyöntetűen határozottan állást foglaltak a törvénytervezet s a kormány ellen. A kamarai titkárok s velük együtt a kamarák is végleges megállapodásra jutottak ez ügyben.

Arról panaszkodnak a kamarák titkárai, hogy a pénzügyi kormány nem veszi figyelembe a kereskedelmi és iparkamarák által a tervezetben a kereskedelem és iparra vonatkozólag állítólagos sérelmek orvoslása iránti kérelmüket s most már nem is fordulnak többet ez irányban a pénzügyminiszterhez, mivel azok orvoslására nincs kilátás.

A kereskedelmi és iparkamarák a következőkben sorolják fel azon pontokat, melyeknek teljesítését, a sérelmek enyhítését a miniszter megígérte épen a kamarák közbelélése alapján s mely enyhítés szerint egyedül és kizárólag a kamaráknak köszönhető. Negyvenöt pontból áll ez a pótálás, de hozzá csatolandók még azok a módosítások, melyeket a kamarák a pénzügyminiszternél kérelmeztek, de melyeket a kormány figyelembe venni s teljesíteni nem hajlandó.

E módosítások a következők:

I. A kereskedők és iparosok adóterhe ne emeltesse és főképp ne magasabbra, mint az osztrák verseny kereskedelem és ipar adója.

II. A kereseti adó kulcsa 5 százalékról 3 százalékra volna leszállítandó.

III. A kereseti adó alapja az előző

3 év átlaga alapján volna megállapítandó.

IV. Az adóalapból úgy a kereseti, mint a jövedelmi adónál az összes állami, törvényhatósági és községi adóknak s pótlékoknak levonása megengedendő volna.

V. A minimális adóalap kiszámítására a kisebb szorzó alkalmazása volna előírandó magas lakbérű városokban, valamint ha a foglalkozás természeté, vagy nagy gyermeklétszám, vagy albérlők, ágyrajárok, kosztosok, elszegényedett rokonok eltartása teszi a nagyobb, illetve drágább lakást szükségessé.

VI. A szolgálati viszonyban levő (köz- és magántisztviselők) adóalapjának megállapításánál a lakbér ezután se vételessék adóalapul.

VII. A kereset csökkentő körülmények, betegségek, üzemzavarok, elemi csapások a jövedelem adóalapjának leszállítására szolgáljanak indokul.

VIII. Az előző év vesztesége nemcsak ipari r.-t.-nál, hanem r.-t.-nál legyen levonásba hozható a jövedelem adó alapjául.

IX. A nyilv. szám. köt. váll. adóalapja ne emeltesse mesterségesen indokolatlan levonási tilalakkal, nevezetesen meg volnának engedendők a következő levonások:

1. az új részvények után az üzleti év kezdetétől a befizetés napjáig a részvényesek által tényleg befizetett kamatok, ha az új részvényesek az alaptőke-felemelés esztendejének osztalékában részesednek.

2. Azon összegek, amelyeket a vállalatok az intézetek kebelében kizárólag alkalmazottaik javára létesített jótékony alapoknak vagy intézményeknek juttatnak.

3. Az üzleti év végéig lejárt időszakra eső passzív vagy leszámított kamatok.

4. A vállalat által az igazgatóságért, tisztviselőkért és egyéb alkalmazottakért fizetett adók és illetékek.

X. Elhagyandó volna a nyilv. szám. köt. váll. kereseti adójáról szóló törvényjavaslat 18. §-ának utolsó bekezdése, amely szerint a vállalat tárcájában levő értékpapírok árfolyamának emelkedése vagy csökkenése az adóköteles jövedelem megállapítását nem érinti.

A laikus előtt is világos, hogy a kamarák által beterjesztett módosítás igen sok tekintetben enyhítené az adózó iparos és kereskedő osztályt, mely amúgy is súlyos helyzetben van. De az is előrelátható volt, hogy a kormány nem fog engedni, mert fájdalom Magyarországon az ember csak mint adóalany jöhet és jön számításba.

A zentai Népszövetség beszámolója.

Elmult vasárnap a Katholikus Népszövetség helyi csoportja rendkívül látogatott beszámoló gyűlést tartott. Pala Ferenc hitoktató tartott az egybegyűltéknek buzdító beszédet, mely után több új tag jelentkezett. Beszédében előre jelezte az 1909. év fontosságát, melyben erejét próbára kell tennie a zentai népszövetségnek.

A néppárti Klub kültagjai közé léptek az elmúlt év folyamán dr. Molnár István Budapest, báró Billot Nándor Pozsony, Bulla György Alsókubin, Tassy Károly Ujpest, dr. Unger Richárd Budapest, dr. Imrey Lajos Budapest, Seyler Károly Rajcs, Svarbe József Budapest, ifj. Csávós Béla Budapest, Bulla Antal Gyula, dr. Kiss Aladár Budapest, gróf Somssich Odön Ipolyszécsényke, Szeg Dezső Budapest, Murin Mátyás Zsolna, Zundl Péter Kalocsa, Machovics Ferenc Píliszentiván, Gallner Ferenc Budapest, Farkas Kálmán Csáktornya, dr. Csepella Lajos Ozd, Tóth Imre, Budapest, Viosz Béla Budapest, Brix Odön Trencsén, dr. Pados Gábor Veszprém, ifju Kerekes Géza Budapest, dr. Battlay Dezső Budapest, Huber János Budapest és dr. Rhédey Gyula Veszprém.

A szabadkai iparért.

Megemlékeztünk elég bőven a szabadkai karácsonyi iparkiallítás sikeréről. Megemlítettük azt is, hogy a miniszter képviselője a szabadkai ipar intenzívebb támogatását helyezte kilátásba. Ezen ígéret beváltása érdekében időzött tegnap Szabadkán Perjessy László, a szegedi kamara titkára és Sziogyártó, felső ipari kereskedelmi iskolai tanár.

Az előjárósággal egyetemben állapították meg az államsegélyben részesítendő iparosok névsorát. Ez a következő: Nagy Mihály szerszámkészítő, Abrasics Mihály és társai építő bádigosok, Sefcsics Lajos és Sipos Károly asztalosok, Majland György kádár és Nagy Ferenc cipész. Abrasics Mihály és Nagy Mihály műhelyeit meg is látogatták.

Az államsegély megnyitására azonban üdvös feltételt fűz a kormány. Azt ugyanis, hogy az ingyen gépeket kapó iparosok ezen gépeket a hét valamelyik napján kötelesek lesznek átengedni a tanulás céljából iparos szaktársaiknak. Ezen feltétel alól csak Abrasics Mihály és társai lennének mentesek.

Néhány szó a „Ne temere“-ről!

Irtá: **MÉRI.**

(Folytatás.)

Ezt a Rampolla féle instructió már 1897-ben ki is mondta, midőn az anyakönyvvezető előtt kötött egyes házasságok érvényességét eldöntöttnek jelentette ki.

Es most álljunk meg egy pillanatra és elmélkedjünk!

Ha Egyházunknak egy fanatikus de hozzáértő, zseniális ellensége leszögezte volna a dolgok illető állását és hangoztatva azt, a mit az Egyház is hirdet, t. i. hogy az anyakönyvvezető előtt kötött minden vegyes házasság az Egyház színe előtt is kánonilag érvényes — egy a „Los von Rom“-hoz hasonló országos mozgalmat indított volna, hogy egyáltalán ne menjenek a vegyes vallású párok a katolikus paphoz, ki őket a reverzális kéréssel amugy is csak örökké molesztálja, hanem elégedjenek meg az egyszerű polgári kötélssel; — vajjon ilyen veszedelemmel szemben, mely Magyarországon — ismervé fajunk könnyűvérűségét — bármely pillanatban kitörhetett volna: uralmi és lelkeket halászó politikai akciónak nevezhető e az, ha Róma — nem lelkeket halászni, hanem lelkeket menteni akar? Vajjon a lelkiatya gyermekeiről, a lelkipásztor juhairól ne gondoskodják? Hagyja bítangjára veszni őket?

Ime, ezek az okok születték a *Ne temere*!

Ugyanis az eddig elmondottakból is láthattuk már, hogy — a házasságkötésre vonatkozólag — voltaképen — három különböző jogterület is statuáltatott: 1) az egyiket képezik azok, a hol a „Tametsi“ dekrétum nem lévén kihirdetve, a tridentini forma nem kötelező, hanem fennáll a régi jog: az „antitridentinum“; 2) a másikat képezik azok a vidékek, a hol a tridentini forma csak a katolikusokra nézve kötelező, de mert a protestánsok mentesek alóla, a „Benedictina“ alapján a tridentini forma a vegyes házasságokra nem kötelező. Így deklarálta XVI Benedek Hollandiára, — a Lambruschini instructió Magyarországra — X. Pius Németországra... — Vajjon — most már harmadszor kérdezem, — ezen kaotikus állapotoknak gyökeres rendezése uralmi és lelkeket halászó politikai akció e Róma részéről és nem e egy tág, magasan, minden gyanúsításon felül álló, mondhatnám ideális perspektíva: a *jogegységesítés gondolata*?

Igen, hogy a különböző jogterületeket, jogrendezéseket törölje és jogegységet teremtsen, — ezért született meg a „Ne temere“!

A „Tametsi“ dekrétumot a „Ne temere“ dekrétum csak annyiban változtatta meg, hogy ezentul nem a lakóhely plébánosa, hanem a házasságkötési hely plébánosa előtt köthető érvényes házasság, de aztán kimondja végérvényesen: *hogy az így módosított tridentini forma a katolikusokra nézve mindenütt kötelező, — az akatolikusokra nézve sehol sem!*

Micsoda jogegység! Nem kérdés többé már, hogy hol, kire kötelező a tridentini forma! A rendelkezés teljesen tiszta, világos, mely kizár minden kétséget! A katolikusokra mindenütt — az akatolikusokra nézve sehol se kötelező ezentul a tridentini forma! *Akatolikus álláspontból is mérlegelve a dolgot, nem e ez a helyesebb, az akatolikusokra nézve is méltányosabb, sőt felemelőbb?*

Evvél szemben az az ellenvetés, hogy a vegyes pár — ha nem jelenik meg a házasságkötési hely plébánosa előtt — egymással érvényes házasságra a jövőben nem léphet — teljesen elenyészik — mert ha érvénytelen is lesz ezután az ilyen házasság-

nak nevezett szövetkezés, nem azért lesz érvénytelen, mert protestáns pap vagy anyakönyvvezető előtt kötött, — hanem az egész világra kötelezőleg előírt azon elv alapján — és ezt már előbb is hangoztatam, *hogy a tridentini forma — ezentul — a katolikusokra nézve az egész világon egyformán kötelező.*

A protestanizmusra nézve különben sincs semmi sértő dolog ebben az intézkedésben! Mert ha a multban a vegyes házasság — a forma tridentina betartása nélkül is — érvényes volt Magyarországon, ugy az ilyen vegyes házasság — mint már említettem — nem azért volt érvényes, mert az protestáns pap vagy anyakönyvvezető előtt kötött, — hanem, mert az ilyen vegyes házasság — a régi jog és a „Benedictina“ kiváltság alapján — érvényes lett volna, abban az esetben is, ha az a protestáns pap vagy anyakönyvvezető mellőzéseivel, *a kis kapuban, minden tanu nélkül is kötetett volna!*

Sajnos — de a multban így volt!

Ezért írtam a minapi 1908. dec 20-án megjelent cikkemben: „... leszögezem a tényt, hogy a „Ne temere“ megváltoztatása nem a katolikusoknak érdeke.“

S ha mindezzel szemben mégis felhozná valaki a „Provida“ kezdetű dekrétumot, melyben X. Pius pápa még 1906-ban érvényeseknek ismerte el Németországban a tridentini forma betartása nélkül létrejött vegyes házasságokat, *annak röviden az a válasza, hogy — eltekintve attól, hogy Németországban a katolikus németek a protestáns németekkel szemben tekintélyes kisebbségben vannak, — ne feledjük el, hogy ott a kötelező polgári házasság nincs még behozva, a szövetséges államok mindenikében és éppen a protestáns többségű államokban áll fenn az egyházi házasságkötés mint állami-lag is kötelező forma.*

Nálunk azonban a polgári kötés kötelező előírásával megszünt az a kánoni ok, mely a multban kívánatosá tette a vegyes házasságokra nézve a „Lambruschini instructiót“, a házassági jog Magyarországon teljesen elvesztette egyházi vonatkozásait, polgári törvény alapján rendeztetett, — függetlenül a katolikus Egyház és a többi felekezetek magatartásától és ezzel aztán az Egyháznak és híveinek teljesen belső ügye lett az, hogy ők hogyan gondolkodnak egy vagy más házasság felől?

A „Lambruschini instructió“ visszaállításának ára a polgári házasságnak revíziója lehetne csupán, — erről azonban ma még korai beszélni!

Ezért nem hiszem én azt, hogy Róma a „Ne temere“ módosításába bele menne!

Hisz a Németországot érintő „Provida“ kezdetű dekrétumot is már lényegesen módosította a „Ne temere“ és a hol a „Provida“ a „Ne temere“-vel ellenkezik, mindennütt a „Ne temere“ szerinti módosítással alkalmazandó. Csakis a forma tridentina mellőzésével kötött vegyes házasságoknak érvényessége maradt érintetlenül, de már itt is csak akkor áll ezen érvényesség, ha a házasság a „Ne temere“ szerint is „vegyes“ volt, t. i. ha az egyik fél sem katolice megkeresztelve nem lón, sem soha katolikus vallásra át nem tért.

Tekintettel különben Rómának ideáljára: a *jogegységesítés nagy gondolatjára*, a németországi engedmény se ígérkezik hosszú életűnek!

Hízleggek magamnak azzal, hogy sikerült a komolyan gondolkodók előtt bevitatnom azt, hogy nem uralmi és lelkeket halászó politikai akció vezette Romát a „Ne

temere“ kiadásában, hanem egy tág, magasan álló, ideális perspektíva: a jogegységesítés nagy gondolatja és Róma ezt az ideált — az ő vas következetességével meg is fogja valósítani!

(Vége.)

A szerb megrökönyödés.

A legelső erélyes fellépésre észhez kaptak a szerbek. A külügyminiszter meghazudtolja a szerb lapokat. A kormány beadta lemondását. Persze a lemondást nem fogadják el, külügyminisztert azonban mást nevez ki majd Péter király.

Azt megengedhetőnek tartjuk, hogy a szerb nép majd forrongni kezd, ha ugyan kezd, meg vagyunk azonban győződve arról, hogy néhány Belgrádba röpitett bomba majd csak észretéríti a belgrádi népet is.

Valószínű azonban, hogy ezen meggyőződést nem kell a gyakorlati tapasztalatokkal megerősíteni. Mindenesetre kívánatos lenne mégis, hogy minden eshetőségre most már csakugyan elrendelnék a mozgósítást, hogy ez esetleges szerb betörőkkel hamarosan elbánhassanak s Szerbiát két oldalról a boszniai és magyar oldalról egyszerre támadhassák meg, ha megegyeszer okvetetlenkedni akarna a belgrádi külügyminiszter ur.

A függetlenségi kör első választmányi ülése.

A szabadkai függetlenségi kör Mukics Simon elnöklete alatt tartotta meg első választmányi ülését.

A pártelnök, Mukics Simon, üdvözölte az egybegyűlt választmányi tagokat, s kérte őket, hogy a párt erőteljesebb működésének érdekében mozgalmat indítsanak.

Ugyancsak ezen okból határozta el a választmány, hogy a kilépett köri tagokat felszólítja köteles köri tagsági díjaik megfizetésére; esetleg díjaiknak alapszabályszerű behajtását foganatosítja.

Több új tagot is vettek föl. Elhatározták továbbá, hogy a kör megboldogult társelnökének, Varga Károlynak és megboldogult alelnökének Pausics Jánosnak arképeit a kör számára megfesteti.

Végül határozatba ment, hogy a párt örökös diszelnökének Mokossay, Mátyásnak, a diszelnökségről szóló oklevelet megrajzoltartja és azt nagy küldöttség adja át.

H I R E K.

Munkaközvetítés.

Fazekas segéd. Szalay Ede, zombori fazekas állandó alkalmazásra keres egy segédet.

Kályhastanoncok kerestetnek négy évi tanulódőre, teljes ellátással Zomborba, Ugrý István kályháshoz.

Női szabósághoz angol munkára, tanone felvétetik Szabadkán, Barth Henriknél I. kör, 68. sz.

Tájékoztató.

Január 9. A m. á. v. altiszti kör tánemulatsága a Pest-szálloda termeiben.

Január 16. A szabadkai gazdakör tánemulatsága a Pest-szálloda összes termeiben.

Január 16. A vendéglősök egyletének bálja a Hungária nagytermében.

Január 24. A belvárosi katolikus kör bálja saját helyiségeiben.

Január 30. A függetlenségi kör bálja, a Pest-szálloda összes termeiben.

Szabadkán Villamos Vasut és Világítási Részvénytársaság.

Központi telep: SZEGEDI SZŐLŐK. Telefon 108.

Városi üzlet: RUDICS-UTCA 11. Telefon 422.

A n. é. közönség kényelmére **Rudics utca 11. sz. alatt városi üzletet létesítettünk**, ahol minden a világítást és erőátvitelt érintő ügyek elintéztetnek.

Készítünk: Világítási berendezéseket pontos és szakszerű kivitelben, olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Erőátviteli berendezéseket forgó áramu motorokkal, melyeknek táplálása nem költségesebb bármely más üzemnél.

Raktáron tartunk: Modern csillárokat, főzőedényeket, (teafőző, kávéfőző, vízmelegítő, tejmelegítő, főzőlápok, vasalók, hajsütővasmelegítő, szivargyújtó stb.) motorokat és mindennemű elektrotechnikai cikkeket.

Ugy a motorok mint a főzőedények a városi üzletben megtekinthetők.

Előfizetési felhívás!

Két év küzdelmeire tekinthetünk vissza. Egyenes uton haladtunk, de fárasztón. A fáradtság nem csüggesztett, nem lankasztott, nem vert le bennünket. Az igazságban biztunk a mind erőteljesebben megnyilatkozó bizalomból reményt merítettünk és meritünk a jövőre.

A jövő azé lesz, aki a közvéleményt irányítja.

A keresztény Magyarország becsületes és hazafias hívei nem téveszthetik szem elől, hogy Magyarország csak mint keresztény állam állhat meg s hogy az általános választói jog jegyében újjáalakuló Magyarországon szükséges, égetően szükséges a keresztény idealokkal áthatni az egész nemzetet, a legmagasabb és legalacsonyabb rétegeket egyaránt.

Az újév küszöbén tehát nemcsak az előfizetések megújítását kérjük; kérjük e mellett lapunk hathatós terjesztését. A mi lapunk legyen a mi zászlónk, mely küzdeni és győzni tudó hatalmas sereget sorakoztasson maga köré.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

A Bácskai Napló
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Felhívás!

A „Szabadkai Keresztény Szociális Egyesület” folyó hó 10-én (vasárnap) délelőtt fél 10 órakor az egyesület helyiségében tartja évi rendes tisztújító közgyűlését. Az ügy fontossága megkívánja a tagoktól a teljes és pontos megjelenést.

Az elnökség.

— **Az új iparhatósági biztos bemutatása.** Szalay Mátyás, főkapitány, ma mutatta be az ipartestület elöljáróságának az ujonnan kinevezett iparhatósági biztost, dr. Winkler Elemért.

— **Téli esték Martonoson.** A martonosi Katolikus népkör tagjai a csendes téli estéken valóban érdekes és tanulságos előadásokat élveznek, amelyeket a földművelésügyi miniszter megbízásából a Zentai Gazdakör rendez. Seyfried József tanító december 26-án az olasz ciroktermelésről, január 1-én pedig a fatermesztésről tartott előadást. Január 3-án Tóth János méhészeti vándortanár a méhtenyésztés üdvös voltát fejtegette nagy érdeklődés mellett. A tél folyamán még több előadás is lesz, amelyek iránt az érdeklődés mindinkább fokozódik. Legérdekesebbnek ígérkzik Simrák Béla római katolikus plébános előadása a gazda és a cselédközötti viszonyról. A község vezető férfiai más irányban is törekuszenek a nép művelődését előmozdítani, amennyiben a Katolikus Népkör helyiségében hetenkint vetített képekkel tartanak előadást.

— **Vármegyei nőipariskola.** A kereskedelemügyi magyar királyi miniszter a Vármegyei Házipari Szövetség által Zomborban fentartott „Vármegyei nőipariskola” segélyezésére az 1908/9. tanévre 1700 korona államsegélyt utalványozott. A segélyezésnek a további évekre való kiterjesztéséről kikötötte, hogy a szövetség nőipariskola működését oly irányba terelje, hogy a kiképzett növendékeknek állandó munkával való ellátásáról olyképen gondoskodják, hogy nekik a földolgozáshoz szükséges nyers anyagot kiadja és a készárakat értékesítse. Az iskola működésének ellenőrzésével pedig a szegedi kereskedelemi és iparkamarát és a szabadkai iparfelügyelőt bizta meg.

— **A függetlenségi kör bálja.** A szabadkai függetlenségi kör e hó 30-án tartja ez ideig táncmulatságát a Pest-szálloda összes termeiben.

— **Kinevezések.** A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök Farkas Lajos hódásghy királyi adóhivatali I. oszt. ellenőrt a módosi királyi adóhivatalhoz II. oszt. pénztárnokká. — Huber Endre vajdahunyadi királyi adóhivatali gyakornokot pedig az óbecsei királyi adóhivatalhoz adótisztá névezte ki.

— **A katolikus sajtószövetségnek.** Rudics Ignác, zentai földbirtokos, a katolikus sajtószövetségnek 200 koronát adományozott.

— **Eljegyzés.** Léh György szilberekai aljegyző jegyet váltott Stumpfögger Mariskával, Szilberekén.

— **Áthelyezés.** Gyurits Kálmánt, a bajai m. kir. állami méntelep hadnagyát, f. hó 9-ikével Nagykőrösre helyezték át.

— **A kiállítás albuma.** Valami zsidógyerek meg akarta kritizálni a szabadkai kiállításra készített album szerkesztését. Szerencsére nem igen nyom a latba ma már zsidógyerek kritikája, de Németh Simonnak ezzel a kritikával szemben nagy elégtételt szolgáltat a Budapesten megjelenő Magyar Ipar című tekintélyes szaklap, mely a kiállítási album szerkesztéséről ugyyszólván magasztalólag nyilatkozik. A pajeszos kritikát ebből is megítélheti a szabadkai olvasó közönség.

— **Rendelet a bortörvényről.** A földművelésügyi minisztériumtól törvényhatóságunkhoz is leérkezett a borhamisításnak és a hamisított bor forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló törvény, mely 1909. év január elsején lépett életbe. Ezen törvény 12. §-a a következőképp szól:

„Mindazon pincékben, présházákban, erjesztő vagy más helyiségekben, amelyek eladásra szánt must, bor, gyümölcsbor, pezsgő vagy habzó bor készítésére, kezelésére, raktározására vagy forgalombahozására szolgálnak, a törvény azon rendelkezései, melyek az illető italok előállításánál és kezelésénél megengedett és tiltott eljárásokra, továbbá a raktározásra és forgalombahozatalra, valamint az ezen törvényben megállapított büntetésekre vonatkoznak, nyomtatásban, a rendeleti uton megállapítandó feltételek szerint, szembeöltő helyen és könnyen olvashatóan állandóan kifüggesztve tartandók. Azokra, akiknek két kataszteri holdnál nagyobb szőlőjük nincs, ha törkölybort nem készítenek és bor, must, szőlőcefre, borkészítésre szánt szőlő, vagy borseprő adásvételével, vagy borméréssel, illetőleg bornak kismértékben való elárúsításával nem foglalkoznak, a nyomtatványok kifüggesztése nem kötelező.”

A nyomtatványokat a minisztérium egyenesen a községek küldi meg kifüggesztés végett.

— **Pásztorjáték a kath. Legényegyletben.** Tegnap ismételték meg a kath. legényegyletben a karácsonyi ünnepek harmadik napján előadott pásztorjátékot. Az előadás most is látogatott volt és tekintve, hogy másodszer ment, az elsőnél is jobban sikerült. Valamennyi szereplőt dicséret illet.

— **Postaügynökség.** A temesvári posta és távirata főigazgató Dunagárdony községben felállított postaügynökségnek királyi postaügynöki minőségben való kezelésével Lavenka János nyugalmazott csendőrsvezetőt bizta meg.

— **Öngyilkos orvostanhallgató.** Kerényről írják, hogy ott Schlachter Henrik, ötöd éves orvostanhallgató combján elvágta az ütőereket, s pár perc alatt elvérzett. Tettenek oka eddig ismeretlen. A szerencsétlen fiatalember szüleinek egyetlen reménye volt. Holttestét a egész község részvéte kísérte a temetőbe.

— **Véres összeütközés egy magyar huszár és a bunyevácok között.** Mult éjjel a rókusai részben több bunyevác legény megtámadott egy, a korcsmából vígan hazatérő huszárt. Am a huszár sem hagyta magát, s az így keletkezett parázs verekedésnek a tekintélyét hat revolverlövés emelte, a melyek ugyan nem tettek kárt sem emberben, sem lóban. A tulnyomó erő folytán már a huszár kardja is veszélyben forgott, de időközben segítséget kapott, s arcán egy nagy vágással s egy jókoradarab archus elvesztésével megmenekült. Megérdemelné a bicskás merénylő, hogy az ő arcából is hasítson akkora darabot az a szerb katona, a kit a szegény póruljárt huszár a leendő boszniai háboruban lekasaboltna.

— **Mérgezés gondatlanságból.** A szülői gondatlanságnak esett áldozatul Katona István Józsefnevű hat éves fiacskája. Felkapaszkodott az ablakra, melyben fehér folyadékkal telt poharat vett észre. Azt gondolva, hogy víz, a fiúcska kiitta a pohár tartalmát, de néhány korty után összeesett. A pohárban ugyanis sósav volt. A rendőrség a szülői gondatlanság ellen megindította a nyomozást.

— **Tolvaj pikolók.** A modern korszak új termékei, a pikolók vallottak a modernt korszak ellen Ujvidéken. Amint az ujvidéki rendőrség táviratozza, három pikoló, névszerint Adamecz Adolf, Nagy István, Agy József, a gazdáik pénzével Ujvidékről megszöktek, hogy így, lopott pénzzel, modern eszmék alapján, alapítsák meg jövőjüket.

— **Hirtelen halál.** Kuktics Károly, III. körű 78 éves ember, tegnap hirtelenül meghalt. Halálának oka valószínűleg szívszélbűdés.

— **Sikkasztó hivataloszolga.** Nagyváradról táviratozzák rendőrségünknek, hogy Kamaecics János, ottani hivataloszolga a rabított 2000 korona hivatalos pénz elsikkasztása után megszökött.

Mindenki sok bosszuságnak veszi elejét, ha irodai szükségletét tőlem veszi, mert nálam a legjobb minőségű üzleti könyvek, másoló könyvek, másoló gépek, bevásárlási könyvecskék, író- és levélpapírosok, borítékok, számla és levél rendezők, író és másoló tenták stb. irodai szerek olcsón beszerezhetők.

Előfizetéseket bel- és külföldi hírlapokra, folyóiratokra és divatlapokra elfogadok, azokat pontosan házhoz is szállítom.

Krécsi A. Nándor

könyv- és papírkereskedése, könyvtárosa Szabadkán, Kiskápolnával szemben. — Villamos megállóhely.

Csodaszülött.

Derék apa Hellenbort Antal, zombori gőzmalmi munkás. Eddig tizennyolc gyermeke van egy anyától. Valamennyi ép, egészséges. Sok ily derék családot adjon az Isten a magyar hazának, akkor nem kell félni, hogy a szerbek ellen nem bir majd katonákat állítani.

Az utolsó gyermeke azonban nem teljesen kifejlett, de azért ez is egészséges s az orvosok véleménye szerint, amennyire az emberi tudomány megítélheti, életben marad, mert belső szervei teljesen épek.

Hanem az ujszülöttnek, a tizennyolcadiknak, nincsenek se kezei, se lábai. A szülők aggodalmasan vigyáznak gyermekük egészségére, akárcsak ép volna. A gondviselés ezért is boldog családi élettel jutalmazta a munkás családot, melyben nincs perpatvar, nincs alkoholizmus meg egyke rendszer.

Egy gyönyörű kép keretben ingyen!

Szomaházy István munkái 15 díszkötésben.

A magyar irodalom legkedveltebb regényei, melyek egy ereje teljében, kedve és lelme nye virágjában levő írók reprezentálnak. — Sohasem untat, csupa ötlet, humor, vidámság, mely mosolyra tanítja az olvasót.

A 15 kötetes gyűjtemény ára díszkötésben, Innocent gyönyörű nagy hármás képével stilszerű keretben 96 korona. — Havi részlet 3 korona.

Kapható:

HEUMANN MÓR

könyvkereskedésében
Szabadkán, főtéren, Szentháromsággal szemben.

Le akarta löni a feleségét.

Kasziba Sándort, ludasi lakost érte a szerencsétlenség, hogy a feleségével ne éljen valami jó viszonyban. Ki volt a családi perpatvarok oka, azt nem kereshetjük. Elég baj mindkét házastételre, hogy nem bírtak békességben együtt élni.

Igy történt, hogy Kasziba Sándor felesége elhagyta az urát, s haza jött Szabadkára szüleihez. Amde a férj szerelmes szive

Néhány szó a „Ne temere“-ről!

Írta: Méri.

(Folytatás.)

Ezt a Rampolla féle instructió már 1897-ben ki is mondta, midőn az anyakönyvvezető előtt kötött vegyes házasságok érvényességét eldöntöttnek jelentette ki.

Es most álljunk meg egy pillanatra és elmélkedjünk!

Ha Egyházunknak egy fanatikus de hozzáértő, zseniális ellensége leszögezte volna a dolgok illető állását és hangoztatva azt, a mit az Egyház is hirdet, t. i. hogy az anyakönyvvezető előtt kötött minden vegyes házasság az Egyház színe előtt is kánonilag érvényes — egy a „Los von Rom“-hoz hasonló országos mozgalmat indított volna, hogy egyáltalán ne menjenek a vegyes vallású párok a katolikus paphoz, ki őket a reverzális kéréssel amugy is csak örökké molesztálja, hanem elégedjenek meg az egyszerű polgári kötéssel; — valjon ily eminens veszedelemmel szemben, mely Magyarországon — ismerve fajunk könnyűvérűségét — bármely pillanatban kitörhetett volna: uralmi és lelkeket halászó politikai akciónak nevezhető e az, ha Róma — nem lelkeket halászni, hanem lelkeket menteni akar? Valjon a lelkiatya gyermekeiről, a lelkipásztor juhairól ne gondoskodják? Hagyja bítangjára veszni őket?

Ime, ezek az okok szülték a „Ne temere“!

Ugyanis az eddig elmondottakból is láthatjuk már, hogy — a házasságkötésre vonatkozólag — voltaképen — három különböző jogterület is statuáltatott: 1) az egyiket képezik azok, a hol a „Tametsi“ dekrétum nem lévén kihirdetve, a tridentin forma nem kötelező, hanem fennáll a régi jog: az „antetridentinum“; 2) a másikat képezik azok a vidékek, a hol a tridentin forma csak a katolikusokra nézve kötelező, de mert a protestánsok mentesek alóla, a „Benedictina“ alapján a tridentin forma a vegyes házasságokra nem kötelező. Így deklarálta XVI Benedek Hollandiára, — a Lambruschin. instructió Magyarországra — X. Pius Németországra... — Valjon — most már harmadszor kérdezem, — ezen kaotikus állapotoknak gyökeres rendezése uralmi és lelkeket halászó politikai akció e Róma részéről és nem e egy tág, magasan, minden gyanúsításon felül álló, mondhatnám ideális perspektíva: a jogegységesítés gondolata?!

Igen, hogy a különböző jogterületeket, jogrendezéseket törölje és jogegységet teremtsen, — ezért született meg a „Ne temere“!

A „Tametsi“ dekrétumot a „Ne temere“ dekrétum csak annyiban változtatta meg, hogy ezentul nem a lakóhely plébánosa, hanem a házasságkötési hely plébánosa előtt köthető érvényes házasság, de aztán kimondja végérvényesen: hogy az így módosított tridentin forma a katolikusokra nézve mindenütt kötelező, — az akatolikusokra nézve sehol sem!

Micsoda jogegység! Nem kérdés többé már, hogy hol, kire kötelező a tridentin forma! A rendelkezés teljesen tiszta, világos, mely kizár minden kétséget! A katolikusokra mindenütt — az akatolikusokra nézve sehol se kötelező ezentul a tridentin forma! Akatolikus álláspontból is mérlegelve a dolgot, nem e az a helyesebb, az akatolikusokra nézve is méltányosabb, sőt felemelőbb?

Evvel szemben az az ellenvetés, hogy a vegyes pár — ha nem jelenik meg a házasságkötési hely plébánosa előtt — egymással érvényes házasságra a jövőben nem léphet — teljesen elenyészik — mert ha érvénytelen is lesz ezután az ilyen házasság-

nak nevezett szövetezés, nem azért lesz érvénytelen, mert protestáns pap vagy anyakönyvvezető előtt kötött, — hanem az egész világra kötelezőleg előírt azon elv alapján — és ezt már előbb is hangoztatam, hogy a tridentin forma — ezentul — a katolikusokra nézve az egész világon egyformán kötelező.

A protestanizmusra nézve különben sincs semmi sértő dolog ebben az intézkedésben! Mert ha a multban a vegyes házasság — a forma tridentina betartása nélkül is — érvényes volt Magyarországon, ugy az ilyen vegyes házasság — mint már említettem — nem azért volt érvényes, mert az protestáns pap vagy anyakönyvvezető előtt kötött, — hanem, mert az ilyen vegyes házasság — a régi jog és a „Benedictina“ kiváltság alapján — érvényes lett volna, abban az esetben is, ha az a protestáns pap vagy anyakönyvvezető mellőzéseivel, a kis kapuban, minden tanu nélkül is kötött volna!

Sajnos — de a multban így volt!

Ezért írtam a minapi 1908. dec 20-án megjelent cikkemben: „... leszögezem a tényt, hogy a „Ne temere“ megváltoztatása nem a katolikusoknak érdeke.“

S ha mindezzel szemben mégis felhozná valaki a „Provida“ kezdetű dekrétumot, melyben X. Pius pápa még 1906-ban érvényeseknek ismerte el Németországban a tridentin forma betartása nélkül létrejött vegyes házasságokat, annak röviden az a válasza, hogy — eltekintve attól, hogy Németországban a katolikus németek a protestáns németekkel szemben tekintélyes kisebbségben vannak, — ne feledjük el, hogy ott a kötelező polgári házasság nincs még behozva, a szövetséges államok mindenikében és éppen a protestáns többségű államokban áll fenn az egyházi házasságkötés mint állami-lag is kötelező forma.

Nálunk azonban a polgári kötés kötelező előírásával megszünt az a kánoni ok, mely a multban kívánatosá tette a vegyes házasságokra nézve a „Lambruschini instructio“, a házassági jog Magyarországon teljesen elvesztette egyházi vonatkozásait, polgári törvény alapján rendeztetett, — függetlenül a katolikus Egyház és a többi felekezetek magatartásától és ezzel aztán az Egyháznak és híveinek teljesen belső ügye lett az, hogy ők hogyan gondolkodnak egy vagy más házasság felől?

A „Lambruschini instructio“ visszaállításának ára a polgári házasságnak revíziója lehetne csupán, — erről azonban ma még korai beszélni!

Ezért nem hiszem én azt, hogy Róma a „Ne temere“ módosításába bele menne!

Hisz' a Németországot érintő „Provida“ kezdetű dekrétumot is már lényegesen módosította a „Ne temere“ és a hol a „Provida“ a „Ne temere“-vel ellenkezik, mindezt a „Ne temere“ szerinti módosítással alkalmazandó. Csakis a forma tridentina mellőzésével kötött vegyes házasságoknak érvényessége maradt érintetlenül, de már itt is csak akkor áll ezen érvényesség, ha a házasság a „Ne temere“ szerinti is „vegyes“ volt, t. i. ha az egyik fél sem katolice megkeresztelve nem lön, sem soha katolikus válásra át nem tért.

Tekintettel különben Rómának ideáljára: a jogegységesítés nagy gondolatjára, a németországi engedmény se ígérkezik hosszú életűnek!

Hízlek magamnak azzal, hogy sikerült a komolyan gondolkodók előtt bevitatnom azt, hogy nem uralmi és lelkeket halászó politikai akció vezette Romát a „Ne

temere“ kiadásában, hanem egy tág, magasan álló, ideális perspektíva: a jogegységesítés nagy gondolatja és Róma ezt az ideált — az ő vas következetességével meg is fogja valósítani!

(Vége.)

A szerb megrökönyödés.

A legelső erélyes fellépésre észhez kaptak a szerbek. A külügyminiszter meghazudtolja a szerb lapokat. A kormány beadta lemondását. Persze a lemondást nem fogadják el, külügyminisztert azonban más nevez ki majd Péter király.

Azt megengedhetőnek tartjuk, hogy a szerb nép majd forrongni kezd, ha ugyan kezd, meg vagyunk azonban győződve arról, hogy néhány Belgrádba röpített bomba majd csak észretéríti a belgrádi népet is.

Valószínű azonban, hogy ezen meggyőződést nem kell a gyakorlati tapasztalatokkal megerősíteni. Mindenesetre kívánatos lenne mégis, hogy minden eshetőségre most már csakugyan elrendelnék a mozgósítást, hogy ez esetleges szerb betörőkkel hamarosan albánhassanak s Szerbiát két oldalról a boszniai és magyar oldalról egyszerre támadhassák meg, ha megegyeszer okvetetlenkedni akarna a belgrádi külügyminiszter ur.

A függetlenségi kör első választmányi ülése.

A szabadkai függetlenségi kör Mukics Simon elnökle alatt tartotta meg első választmányi ülést.

A pártelnök, Mukics Simon, üdvözölte az egybegyűlt választmányi tagokat, s kérte őket, hogy a párt erőteljesebb működésének érdekében mozgalmat indítsanak.

Ugyancsak ezen okból határozta el a választmány, hogy a kilépett köri tagokat felszólítja köteles köri tagsági díjak megfizetésére; esetleg díjaiknak alapszabályszerű behajtását foganatosítja.

Több új tagot is vettek föl. Elhatározták továbbá, hogy a kör megboldogult társelnökének, Varga Károlynak és megboldogult alelnökének Pausics Jánosnak arcképeit a kör számára megfesteti.

Végül határozatba ment, hogy a párt örökös diszelnökének Mokossay Mátyásnak, a diszelnökségről szóló oklevelet megrajzoltartja és azt nagy küldöttség adja át.

H I R E K.

Munkaközvetítés.

Fazekas segéd. Szalay Ede, zombori fazekas állandó alkalmazásra keres segédet.

Kályhástanoncok kerestetnek négy évi tanulói díre, teljes ellátással Zomborba, Ugró István kályháshoz.

Női szabóság angol munkára, tanone felvétetik Szabadkán, Barth Henriknél I. kör, 68. sz.

Tájékoztató.

Január 9. A m. á. v. altiszti kör tánemulatsága a Pest-szálloda termeiben.

Január 16. A szabadkai gazdakör tánemulatsága a Pest-szálloda összes termeiben.

Január 16. A vendéglősök együletének bálja a Hungária nagytermében.

Január 24. A belvárosi katolikus kör bálja saját helyiségeiben.

Január 30. A függetlenségi kör bálja, a Pest-szálloda összes termeiben.

Szabadkán Villamos Vasut és Világítási Részvénytársaság.

Központi telep: SZEGEDI SZŐLŐK. Telefon 108.

Városi üzlet: RUDICS-UTCA 11. Telefon 422.

A n. é. közönség kényelmére **Rudics-utca 11. sz. alatt városi üzletet létesítettünk**, ahol minden a világítást és erőátvitelt érintő ügyek elintéztetnek.

Készítünk: Világítási berendezéseket pontos és szakszerű kivitelben, olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Erőátviteli berendezéseket forgó áramu motorokkal, melyeknek táplálása nem költségesebb bármely más üzemnél.

Raktáron tartunk: Modern csillárokat, főzőedényeket, (teafőző, kávéfőző, vízmelegítő, tejmelegítő, főzőlapok, vasalók, hajszütővasmelegítő, szivargyújtó stb.) motorokat és mindennemű elektrotechnikai cikkeket.

Ugy a motorok mint a főzőedények a városi üzletben megtekinthetők.

